

Jasmin Ristoja

YHTEISKÄYTTÖTILAT ASUINRAKENNUKSISSA

Monimuotoiset ratkaisut yhteisöllisyyttä
edistämässä

Kandidaatintyö
Rakennetun ympäristön tiedekunta

Tarkastaja: Essi Nisonen
Lokakuu 2024

TIIVISTELMÄ

Jasmin Ristoja: Yhteiskäyttötilat asuinrakennuksissa; monimuotoiset ratkaisut yhteisöllisyyttä edistämässä (Shared spaces in residential buildings: diverse solutions promoting community)

Tampereen yliopisto

Arkkitehtuurin TkK-tutkinto-ohjelma

Kandidaatintyö

Lokakuu 2024

On tutkitusti todistettu, että ihmisten hyvinvointiin voidaan vaikuttaa yhteisöllisyydellä. Ihminen tarvitsee sosiaalista ympäristöä ja kohtaamisia ihmisten kanssa, joiden avulla ihminen voi saada tietoa ihmiselle tärkeistä asioista ja tietoa myös ympäröivästä sosiaalisesta maailmasta, jonka avulla ihmisen on helpompi toimia ja olla osana yhteiskuntaa. Yhteisöllisyyden avulla voidaan jakaa asukkaiden kesken erilaisia arjen askareita ja järjestää toimintaa, joka edistää yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyteen kytkeytyy kohtaamiset, jotka voivat olla intensiteetiltään eri tasoisia, kuten matalia tai korkeita. Kohtaamisten ei tarvitse johtaa keskusteluun vaan riittää jos ihminen näkee ja kuulee ihmisten toimintaa. Matalan intensiteetin kohtaamiset voivat johtaa toisille kohtaamisen tasoille, jotka voivat olla merkityksellisiä ja inspiroivia.

Tässä työssä tarkastellaan asuinrakennusten yhteiskäyttötilojen toimintoja ja sitä, voidaanko niiden avulla edistää yhteisöllisyyttä. Työhön on valittu kuusi (6) kohdetta eri maista, kuten Itävalta, Saksa, Sveitsi ja Suomi. Kohteiden yhteistilojen toimintoja analysoidaan niiden yhteiskäyttötilojen avulla ja tarkastellaan, kuinka niiden toimintojen avulla voidaan edistää yhteisöllisyyttä. Ennen yhteiskäyttötilojen tarkastelua käsitteitä kuten yhteisöllisyys ja yhteisöllisyys asuinrakennuksessa tarkennetaan, jonka avulla yhteiskäyttötilojen tarkastelu yhteisöllisyyden näkökulmasta helpottuu. Yhteiskäyttötilat esitellään rakennuskohtaisesti, jonka yhteydessä asuinrakennusten taustatietoja avataan, jotta saadaan kokonaisvaltaisempi kuva asuinrakennuksen ominaisuuksista. Yhteiskäyttötilojen esittelyn jälkeen yhteiskäyttötilat jaetaan käyttötarkoitukseltaan ja sosiaalisen kohtaamisen intensiteetin laadun avulla kolmeen eri ryhmään; passiiviset yhteiset tilat, sosiaaliset ja toiminnalliset yhteiset tilat sekä varattavat tilat. Ryhmissä tarkastellaan tilojen funktioita ja kohtaamisen intensiteettiä. Yhteiskäyttötilojen esittelyn ja tarkastelun jälkeen siirrytään johtopäätöksiin, jossa vastataan tutkimuskysymykseen. Johtopäätöksien tueksi on otettu viitteitä kirjallisuudesta.

Avainsanat: yhteisöllisyys, yhteiskäyttötilat, kohtaamiset, ihmisten terveys- ja hyvinvointi, asun-
tosuunnittelu, tilojen monipuolisuus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Työn rakenne	2
1.2 Tarkasteluaineisto- ja menetelmät.....	2
2. YHTEISÖLLISYYS ASUINRAKENNUKSISSA	3
2.1 Yhteiskäyttötilat ja yhteisöllisyys	4-5
3. ASUINRAKENNUSTEN YHTEISTILAT	6
3.1 Tarkasteluaineiston yhteiskäyttötilojen esittely.....	6-12
3.2 Yhteiskäyttötilojen jaottelu ja analyysi.....	13
3.2.1 Passiiviset yhteiset tilat	13-14
3.2.2 Sosiaaliset ja toiminnalliset tilat.....	14-15
3.2.3 Varatut tilat	15-16
4. JOHTOPÄÄTÖKSET	17-18
LÄHTEET	19
KUVALÄHTEET	20

1. JOHDANTO

Yhteiskäyttötilat Suomessa rajautuvat usein käsittämään sauna- ja peseytymistilat, pesutuvan ja kerhotilan. Koska yhteiskuntamme koostuu erilaisista ihmisistä, heidän tarpeensa tulisi huomioida suunnitteluratkaisuissa. Tässä työssä olen halunnut tutkia erilaisia yhteisöllisyyttä edistäviä asuinkerrostaloja ja sitä, minkälaisia yhteiskäyttötiloja rakennuksista löytyy. Tilojen ja paikkojen tulisi tukea ihmisten ja yhteisöjen kokoontumisia, mahdollistaen sosiaalisia kanssakäymisiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Pelsmakeret al. 2022, 7.) Yhteiskäyttötilojen lisäksi olen tässä tutkielmassa ottanut tarkasteluun varattavat tilat, joista peritään joissain tapauksissa maksu. Osa näistä varattavista tiloista on asukkaiden vapaassa käytössä varattavien aikojen ulkopuolella eli ne toimivat myös yhteiskäyttötiloina.

Yhä enenevässä määrin on tullut ymmärrykseen se, miten asuinrakennuksilla, kodeilla ja asuinrakennuksen tiloilla on vaikutus ihmisen hyvinvointiin. Yhteiskäyttötilat voivat lisätä asumisen mukavuutta ja tuoda sujuvuutta ihmisen arkeen, mikä tukee kestävästä asumista. Yhteiskäyttötilojen monipuolisuus mahdollistaa kohtaamisia asukkaiden välillä, jotka voivat olla erittäin merkityksellisiä esimerkiksi yksinäiselle ihmiselle. Kohtaukset voivat parhaimmillaan johtaa asukkaiden väliseen tukeen erilaisissa arjen askareissa. Yhteiskäyttötilojen monipuolisuus vapauttaa tilaa asunnoista. Liikkumiseen tai askarteluun tarvittavia välineitä ei välttämättä tarvitse säilyttää kotona, vaan niihin voidaan hyödyntää yhteiskäyttötiloja. (Kananen & Tyvimaa 2022, 9–10.)

Monipuolisuus ja toiminnalliset yhteiskäyttötilat luovat ympäristön syvemmille kohtaamisille naapureiden välillä. Erilaiset yhteisöllisen toiminnan muodot kehittyvät usein jokin mielekäs yhteinen tekijä, kuten yhteinen tausta, intressi tai ongelma. Kun ihmiset jakavat saman mielenkiinnonkohteen johtaa se usein merkityksellisempiin kohtaamisiin. (Gehl 2011, 53.)

1.1 Työn rakenne

Tässä työssä on tarkasteltu, miten asuinrakennusten yhteiskäyttötiloja voidaan hyödyntää monipuolisesti ja miten tilojen avulla voidaan edistää asukkaiden keskinäistä yhteisöllisyyttä ja mahdollistaa kohtaamisia. Jotta yhteisöllisyyden edistämisen mahdollistamista voidaan tarkastella, työn toisessa osiossa käydään läpi yhteisöllisyyden käsitettä ja otetaan esiin työn kannalta olennaisimmat asiat. Asuinrakennusten yhteiskäyttötilojen eri funktioita tarkastellaan tarkemmin työn kolmannessa osiossa ja työn kannalta olennaisia käsitteitä tarkennetaan. Kolmannessa osiossa analysoidaan esimerkkikohteiden yhteiskäyttötiloja, niiden sijoittumista rakennuksessa ja tilojen luonnetta. Analyysin avulla tarkastellaan yhteisöllisyyden toteutumista tilaratkaisuissa. Neljännessä osiossa kootaan aineistosta saatu tieto, josta on yhteenvetona johtopäätökset, joilla vastataan tutkimuskysymykseen.

1.2 Tarkasteluaineisto- ja menetelmät

Tutkimusaineisto on koottu 29.1.2024 Ketterän asumisen keittokirja -sivustolta (www.housingcookbook.com). Sivustolta löytyy kestävän asumisen kohteita useista eri Euroopan maista, joista tarkasteluun valikoitui kuusi (6) kohdetta.

Tarkasteluun valikoituneet kohteet valittiin niiden keskenään monipuolisten yhteiskäyttötilojen suunnittelun takia. Kohteiden tarkastelun avulla pyritään nostamaan esille erilaisia tapoja toteuttaa ja sijoittaa yhteiseen käyttöön soveltuvia tiloja. Otannassa oli myös mukana yhteiskäyttötilojen lisäksi varattavia tiloja, jotka kuitenkin olivat yhteisessä käytössä.

Tarkasteluun valikoituneet kohteet;

1. *Ich-Du-Wir-plus*-kerrostalo Wienissä, Itävallassa
2. *Coop Housing*, Berliini, Saksa. Kolmen pistetalon kortteli
3. *Wohnzimmer Sonnwendviertel*, Wien, Itävalta. Keskusta-alueen asuinkortteli
4. *Krakauer Strasse 19*, Wien, Itävalta. Ryhmärakennettu kerrostalo
5. *Kalkbreite*, Zürich, Sveitsi. Monitoimintokortteli
6. *Oranssi Bengalinpolku*, Helsinki, Suomi. 5 puukerrostalon kortteli

2. YHTEISÖLLISYYS ASUINRAKENNUKSISSA

Yhteisöllisyys on meille ihmisille tärkeää. Ihmisten kokeman yhteisöllisyyden avulla voimme lisätä hyvinvointia ja vähentää yksinäisyyden tunnetta. Eric Klinenberg (2018) puhuu kirjassaan vuoden 1995 helleaalosta, jossa menehtyi monta ihmistä. Tutkijat ryhtyivät tutkimaan syitä kuolemiin ja huomasivat, miten sosiaaliset suhteet paransivat elinikäodotetta. Mielenkiintoisia seikkoja nousi esiin tutkimuksessa, kuten se miten naisilla oli suurempi todennäköisyys selvitä helleaallon kaltaisista katastrofeista. Syy tähän oli se, koska naisilla on todennäköisimmin vahvemmat siteet perheeseen ja ystäviin. Tutkijat huomasivat myös, että latinalaisamerikkalaiset selviytyivät helleaalosta paremmin kuin muut etniset ryhmät, koska he asuivat usein asunnoissa usean asukkaan kanssa tiheissä kaupunginosissa. Helleaallon johtamien kuolemien kanssa korreloi vahvasti segregatio ja eriarvoisuus. Epidemiologit ovat vahvistaneet sosiaalisten suhteiden liittymisen terveyteen ja pitkäikäisyyteen. (Klinenberg 2018, 8—11.)

Ihmisten välisellä sosiaalisuudella ja rakennetun ympäristön tekijöillä on yhteyksiä terveysvaikutuksiin, ne ovat suoraa, että välillisiä. Suoria vaikutuksia ovat esimerkiksi ilman saasteet ja meluhaitat, välillisiä vaikutuksia muodostuu ihmisten välisistä suhteista ja ihmisyhteisöistä. Ihmisen muutokset olotilassa ja kunnossa tulevat huomatuiksi toistuvissa kohtaamisissa tutun ihmisen kanssa. (Lehtinen et al 2022, 110.) Ihmisinä olemme luonnostaan sosiaalisia ja kaipaamme ympärillemme yhteisöä. Erilaisiin sosiaalisiin aktiviteetteihin osallistuminen tarjoaa usein nautintoa eikä sosiaalisiin aktiviteetteihin osallistuminen ole velvollisuus. Jo pelkkä katsominen, kuuleminen ja toisten ihmisten observointi voi olla stimuloivaa ja antaa meille inspiraatiota, joka voi johtaa spontaaneihin kohtaamisiin. Kohtaamiset kodin ulkopuolella auttavat muodostamaan sosiaalisia siteitä esimerkiksi naapureiden kanssa. Kohtaamiset ovat arvokkaita ja tarjoavat informaatiota ympäröivästä sosiaalisesta ympäristöstä ja auttavat meitä kiinnittymään ja toimimaan paremmin ympäröivässä maailmassa. (Gehl, 1987, viitattu Luotonen 2023, 1.) Sosiaalinen media antaa meille tietoa maailman tapahtumista, mutta ihmisten välisten kohtaamisten avulla saamme paljon yksityiskohtaisempaa tietoa siitä, miten työskentelemme, kuinka puukeudumme, miten käyttäydymme, ja saamme tietoa ihmisistä, joiden kanssa työskentelemme ja niin edelleen. Tämä tieto auttaa meitä luomaan luottavaisen suhteen ympäristöömme. (Gehl 2011, 21.)

2.1 Yhteiskäyttötilat ja yhteisöllisyys

Yhteiskäyttötiloilla tarkoitetaan tässä työssä tiloja, jotka ovat asuinrakennuksen asukkaiden yhteisessä käytössä. Yhteiskäyttötiloihin ei tässä työssä lukeudu yleiset ja puolijulkiset tilat, kuten pihat. Yhteiskäyttötilat mahdollistavat asukkaiden välisiä kohtaamisia ja tuovat monipuolisuutta asumiseen. Asukkaiden välisillä kohtaamisilla mahdollisestaan yhteisöllisyyden lisääntyminen, joka voi kasvattaa asumisen laatua. (RT 93-10957, 2009, 1.) Yhteistilat ovat helposti asukkaiden saavutettavissa maantason kerroksesta, porrashuoneista- tai käytäviltä.

Ympäri maailmaa voidaan havaita kaupunkien samanaikainen tiivistyminen ja monimuotoistuminen. Kaupungistumiseen liittyy haasteita, joita tällä vuosituhannella ovat esimerkiksi eriytyminen, ruuhkautuminen ja ilmastonmuutos (Sim 2009, 3.) Nämä haasteet heijastuvat myös ihmiseen, kaupunkien asukkaaseen. Kaupunkien tiivistymisellä on positiivisia vaikutuksia yhteiskäyttötiloihin, koska mitä enemmän naapurustossa asuu ihmisiä, sitä enemmän on käyttäjiä yhteiskäyttötiloille (Kananen & Tyvimaa 2022, 26). Yhteisasumisella on ihmisen historiassa pitkät juuret. Yhteiseläminen on mahdollistanut kulttuurien ja yhteiskuntien synnyn, sekä parantanut elämänlaatuamme (Sim 2009, 11). Voisi sanoa, että tarvitsemme läheisyyttä voidaksemme hyvin. Kaupunkien tiivistyessä ja monimuotoistuesssa, diversiteetti ja erilaisuus luovat mahdollisuuksia. Asuinrakennuksissa jokaisella asukkaalla on oma elämä, mutta olemme myös suhteessa toisiin asukkaisiin. Naapuruussuhteet vaikuttavat myös siihen, kuinka kytkeydymme yhteiskuntaan. (Sim 2009, 11.) Ekologisuuden näkökulmasta yhteiskäyttötilojen lisäämisellä asuinrakennuksiin on positiivisia vaikutuksia. Asuntojen kokoa voidaan joissain tapauksissa pienentää ja tällä tavoin rakennusmateriaaleihin ja asuntojen lämmityskustannuksiin kuluu vähemmän energiaa. (Kananen & Tyvimaa 2022, 26.)

Kaupungeissamme asuu erilaisia ihmisiä, joiden kokoontumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lisätäksemme, yhteistilojen tulisi tarjota monipuolisia käyttömahdollisuuksia, jotka edesauttaisivat luomaan sosiaalisia siteitä ja mahdollistaisivat yhteenkuuluvuuden tunteen syntymisen (Pelsmaker et al 2022, 7). Yhteistilat, jotka mahdollistavat tilan monipuolisen käytön lisäävät niiden käyttöastetta, jolla voidaan myös perustella niiden suunnittelun kannattavuutta. Yhteistilat, jotka ovat muunneltavissa tukevat myös kestäväää asumista, sillä asuinrakennusten asukasdemokratia usein muuttuu asuinrakennuksen elinkaaren aikana (Kananen & Tyvimaa 2012, 9—10.) Ihmisten käyttäytymiseen voidaan positiivisesti vaikuttaa yhteiskäyttötiloilla. Toimivat ja tarpeeksi tilavat varastotilat kannustavat niiden käyttöön. Lastenvaunut vievät noin neliön verran tilaa asunnosta, joten asumisen laatua voidaan parantaa vapauttamalla tilaa ja sijoittamalla vaunut niille

tarkoitettuun varastotilaan. Ihmiset tekevät usein päätöksiä sujuvuuden kannalta, esimerkiksi polkupyörävaraston yhteyteen on järkevää sijoittaa huolto- tai verstastila, jossa voi korjata polkupyörän. Tällä tavoin voidaan kannustaa ihmistä valitsemaan myös kestävämpi kulkemisen muoto. (Kananen & Tyvimaa 2012, 13.)

Asuinkerrostalojen yhteiskäyttötilojen suunnittelussa tulisi huomioida rakennuksen asukaskunta ja heidän tarpeensa. Yhteiskäyttötilojen tulisi olla kaikkien asukkaiden saavutettavissa niin fyysisesti kuin taloudellisestikin. (Pelsmaker et al 2022, 141.)

Ihmisille on luontaista vaihdella sosiaalista rooliaan tarkoittaen, että toisinaan keskustelijan roolissa oleva saattaakin kaivata enemmän tilaa observoida sosiaalisia tilanteita. Tämä tulisi huomioida yhteistilojen suunnittelussa esimerkiksi huonekalujen tai toimintojen sijoittamisella, jotta esimerkiksi asukkaalle, joka haluaa osallistua asukkaiden toimintaan etäältä, on mahdollisuus observoida tilannetta. Tällaisen tilan voi riittää luomaan esimerkiksi sohvanurkkaus tai kahvipöytä, joka on erillään toiminnaltaan aktiivisemmasta tilasta. (Luotonen 2023, 8—9.)

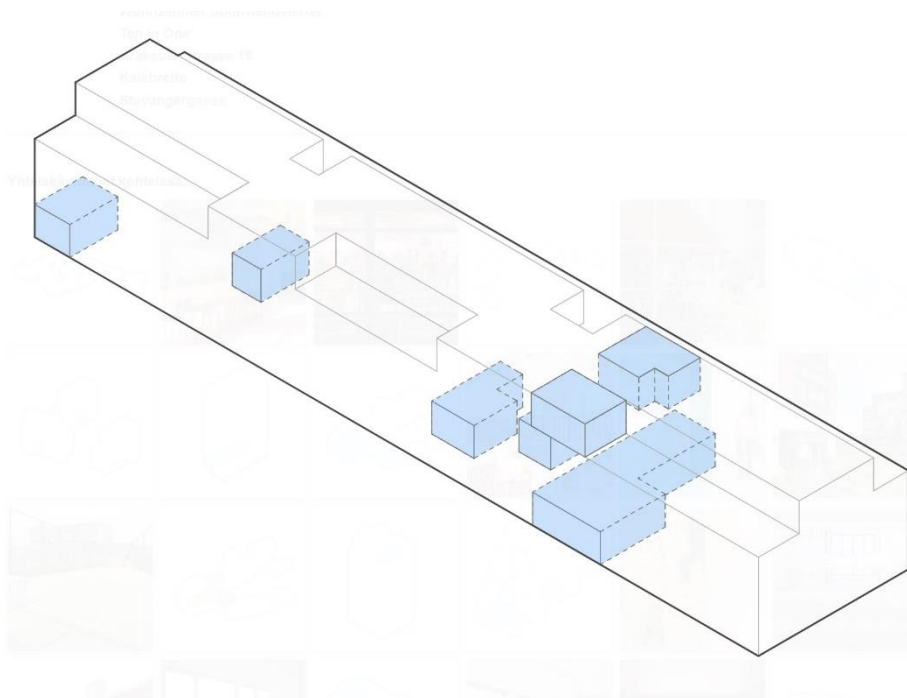
Kohtaamiset naapureiden kanssa voivat olla ohikiitäviä, mutta näissä hetkissä, jotka usein toistuvat, piilee potentiaali siirtyä yksinkertaiselta tasolta toisille tasoille, riippuen kohtaamisen osallisten halusta. Tällaisten yhteyksien syntyyn tarvitaan aina tila, jossa kohtaamisen syntyminen mahdollistuu. (Gehl 2011, 19.)

3. ASUINRAKENNUSTEN YHTEISTILAT

Tämän tutkimuksen tarkasteluaineistoon on valikoitunut kuusi erilaista asuinkerrostaloa, joissa kaikissa on erilaisia yhteiskäyttötiloja. Osassa asuinkerrostaloista on myös va-
raustiloja, jotka otan tarkasteluun yhteiskäyttötilojen lisäksi, jotta saadaan mahdollisim-
man monipuolisesti esiteltäviä erilaisia tilallisia ratkaisuja, jotka voivat edistää yhteisölli-
syyttä. Tarkastelun ulkopuolelle on jätetty rakennuksen pihat, ja asuntoihin vievät aulat
ja käytävät. Kattoterassit ovat osana yhteiskäyttötilojen esittelyä ja analyysiä. Tässä kap-
paleessa tarkasteluaineiston yhteiskäyttötilat esitellään ensin, jotta saadaan kattava
kuva siitä, minkälaisia yhteiskäyttötiloja on kohteissa. Tämän jälkeen tarkastellaan, mah-
dollistaako kuvatut tilat yhteisöllisyyden edistämisen. Tarkastelun apuna yhteiskäyttötilat
on jaoteltu kategorioihin, joihin analyysi kohdistuu.

3.1 TARKASTELUAINEISTON YHTEISKÄYTTÖTILOJEN ESITTELY

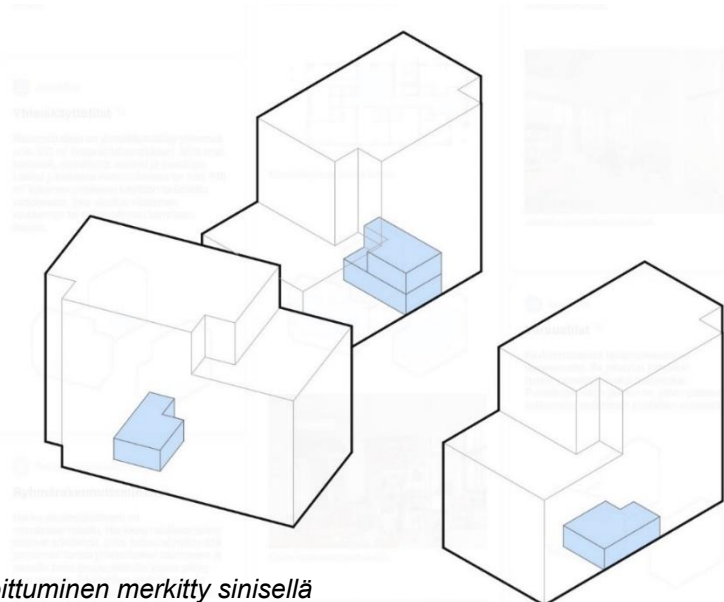
Ich-Du-Wir-plus on Itävallassa, Wienissä sijaitseva asuinkerrostalo, jossa on haluttu
mahdollistaa yhteisöllisyyttä monin eri tavoin. 4 kerroksisessa GC Architektur -toimiston
suunnittelemassa asuinkerrostalossa hallintamuotona on vuokra-asuminen. Rakennuk-
seen on sijoitettu yhteiskäyttötiloja eri kerroksiin, jotka ovat tarkoitettu kerrostalon asuk-
kaille. Yhteiskäyttötilojen yhteenlaskettu pinta-ala on 225 m². Alla oleva kuva on otettu
Ketterä:n nettisivulta (www.housingcookbook.com) ja kuvaa yhteiskäyttötilojen sijoittu-
mista rakennuksessa (kuva 1).

Kuva 1. Yhteiskäyttötilojen sijoittuminen merkitty sinisellä

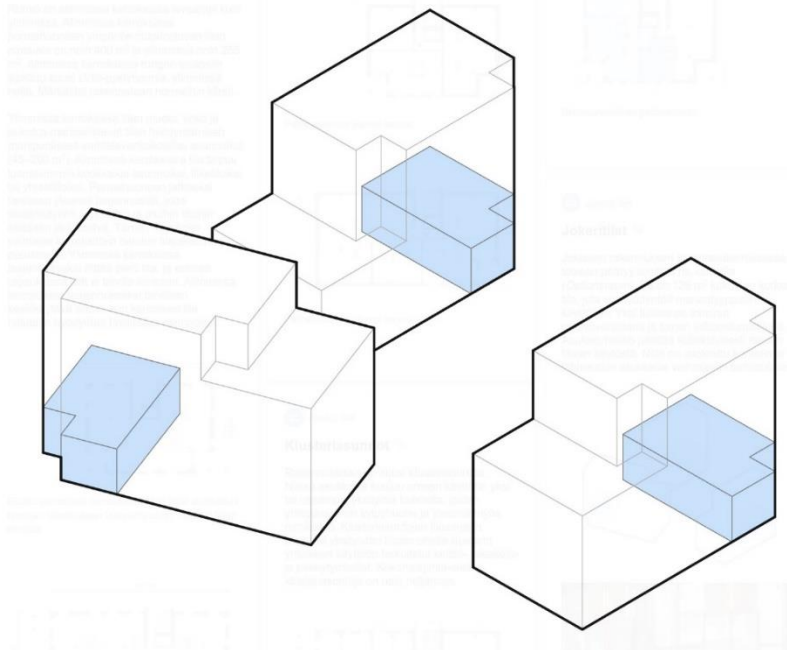
Asuinrakennuksen maantasokerrokseen on sijoitettu yhteiskäyttötiloista suurin. Kookkain yhteiskäyttötila on tarkoitettu kerhohuone- ja leikki-tilakokonaisuudeksi. Maantasokerrokseen on sijoitettu toinenkin yhteiskäyttötila, rakennuksen päädyistä löytyy asukkaiden yhteiseen käyttöön suunniteltu verstaas. Asuinrakennuksen ylimpään kerrokseen on sijoitettu pesutupa ja kuntoilutila. Toisesta ja kolmannesta kerroksesta löytyy kolme yhteiskäyttötilaa, yksi on tarkoitettu jooga- ja meditaatiotilaksi, toinen erilaisten piirien yhteisölliseksi tapaamispaikaksi ja kolmas tila rauhalliseksi tilaksi, jossa voi esimerkiksi lukea kirjaa tai työskennellä. Ich-Du-Wir-plus asuinrakennus tarjoaa monipuoliset yhteiskäyttötilat useine eri toimintoineen. Näissä tiloissa on huomioitu erilaiset asukaskunnat ja heidän tarpeensa.

Coop Housing on Berliinissä, Saksassa sijaitseva kolmen pisterakennuksen korttelikonaisuus. Rakennukset valmistuivat vuonna 2014 ja ne ovat suunnitelleet Silvia Carpaneto, Fatkoehl Architekten ja BarArchitekten. Kolmen pistetalon kortteli on ryhmärakennettu eli hanke on toteutettu asukaslähtöisesti. Hanke käynnistyi arkkitehtien toimesta, jotka halusivat, että jokirantaan sijoittuva tontti ei poissulkisi kaupunkilaisilta pääsyä rantaan ja tontille suunniteltaisiin yhteisöllistä asumista. Hankkeesta kiinnostuneet asukkaat muodostivat arkkitehtien johdolla ryhmän, ja yhdessä työstivät useamman vuoden hanketta ja pohtivat muun muassa rakennusten hallintamuotoa ja omistusmallia. Ryhmä organisoitui osuuskunnaksi, osti jokirannan tontin ja rakennutti rakennukset. Yhteiskäyttö- ja jokeritilojen lisäksi rakennuksissa on klusteriasuntoja, joissa asukkaiden käytössä on yksityisten tilojen eli huoneiden lisäksi klusterin yhteisessä käytössä olevia tiloja, kuten keittiö, oleskelu- ja peseytymistilat. Rakennuksista löytyy yhteensä noin 300 m² yhteiskäyttötilaa, jonka lisäksi jokaiseen rakennukseen on suunniteltu noin 140 m² kattoterassi yhteiseen käyttöön. Kattoterassit löytyvät rakennuksen mukaan viidennestä-, kuudennessa-, tai seitsemännestä kerroksesta. Kuvaan 2 on merkitty rakennuksien yhteiskäyttötilat, joihin lukeutuu salonki, kuntosali, musiikkitala ja pesutupa.

Kuva 2. Yhteiskäyttötilojen sijoittuminen merkitty sinisellä

Coop Housing korttelin rakennusten yhteiskäyttötilojen lisäksi jokaisen rakennuksen pohjakerrokseen sijoittuu niin sanottu jokeritila tai vaihtoehtoinen tila (saks. *Optionsraum*). Jokeritilat ovat korkeita ja kooltaan 128 m², joita voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi verstaana tai kokoontumistilana. Jokeritilat ovat merkittynä sinisellä kuvassa 3. Rakennusten asukasyhteisö päättää kollektiivisesti jokeritilojen käytöstä. Kuvassa 4 on kuvattuna jokeritila kokoontumiskäytössä. Näitä tiloja on myös vuokrattu korttelin ja lähiympäristön asukkaille vaihteleviin toimintoihin. Coop Housing hyödyntää yhteiskäyttötilojen lisäksi niin sanottuja jokeritiloja, joiden käytöstä asukkaat päättävät. Yhteisöllisyyden mahdollistuminen tällaisissa tiloissa lisääntyy, kun asukkaat tekevät yhdessä

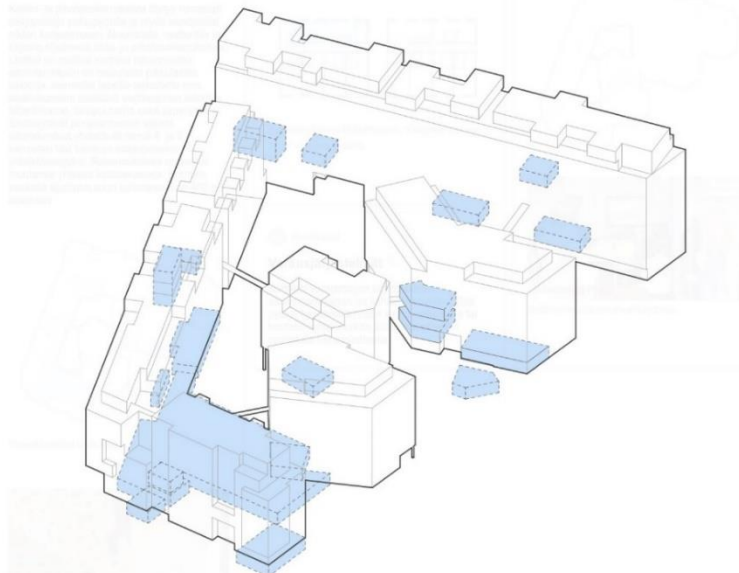

Kuva 3. Jokeritilojen sijoittuminen merkitty sinisellä
 Kuva 4. Jokeritila kokoontumistilana

Wohnzimmer Sonnendviertel on Wienissä, Itävallassa sijaitseva asuinkortteli, josta löytyy monipuolinen yhteiskäyttötilojen kokonaisuus. Asuinkorttelin on suunnitellut StudioVlayStreeruwitz, Riepl Kaufmann Bammer Architektur ja Klaus Kada. Kortteli valmistui keskusta-alueelle vuonna 2014 ja sen bruttoala on 50 770 m², josta yhteiskäyttötiloja on noin 3.000 m². Yhteiskäyttötiloja on sijoitettu eri puolille korttelia, jotka sijoittuvat maantasokerroksesta kellarikerrokseen sekä asuinhuoneistojen väliin. Kortteliin on toteutettu mielenkiintoinen ratkaisu, jossa siltarakenne yhdistää neljännessä ja viidennessä kerroksessa sijaitsevat yhteistilat luoden jännittävän kaikista rakennuksista kuljetavan yhteistilojen sarjan.

Yhteiskäyttötiloihin lukeutuu asuinkorttelissa nuorisotila, teatteritila ja kirjasto, jotka sijaitsevat piha- ja katutasokerroksissa. Korttelin muihin kerroksiin on hajautettu pikkulasten leikkitala, isompien lasten leikkitala, joka sisältää sisäliukumäen, biljardihuone, talvipuutarha ja kiipeilytila. Korttelin asuinrakennuksissa on myös yhteiseen käyttöön tarkoitettuja kattoterasseja, joista suurin on 400 m² kokoinen. Kellari- ja maantasokerroksiin on sijoitettu runsaasti säilytystiloja pyörille sekä verstastilat pyörien korjaamiseen. Wohnzimmer Sonnendviertel asuinkorttelista tekee siltarakenteen lisäksi erikoisen kellarikerroksen noin 1000 m² kokoinen kylpyläosasto, joka on tosin asukkaiden lisäksi myös ulkopuolisten käytettävissä. Korttelin asukkaat saavat kylpyläosaston käytöstä alennusta. Yhteiskäyttötilojen lisäksi korttelissa on varattavia tiloja, kuten keittiö-yhteistila, bänditila, tyttöjenhuone ja minielokuvateatteri, jotka asukkaat voi varata lyhytaikaiseen käyttöön. Yhteiskäyttötilat ja varattavat tilat ovat merkitty kuvaan 5 sinisellä.

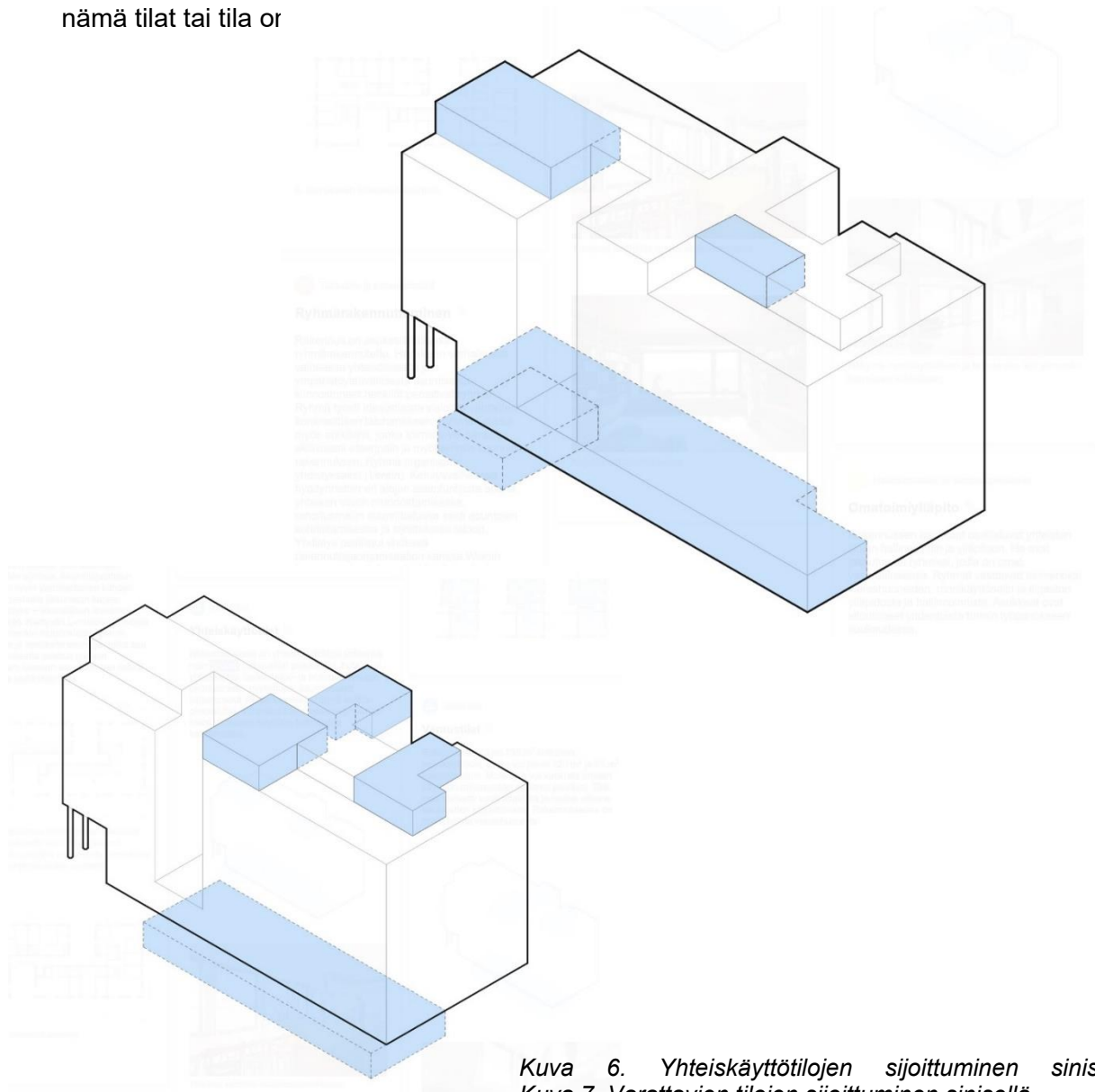
Wohnzimmer Sonnendviertel asuinkortteli on panostanut yhteiskäyttötilojen määrään, monipuolisuuteen ja luonut jotain jännittävää, kuten siltarakenteen yhdistämään yhteiskäyttötiloja. Kylpyläosasto tuo asumiseen arjen luksusta, josta asukkaat pääsevät nauttimaan edullisempaan hintaan. Myös varaustilat ovat toiminnaltaan monipuolisia ja nostona niistä tyttöjenhuone, johon ei usein törmää rakennuksen yhteiskäyttötiloja tutkittaessa. Ajatuksia herättää se, olisiko poikienhuoneelle tarvetta nykypäivänä.

Kuva 5. Yhteiskäyttötilojen sijoittuminen merkitty sinisellä

Krakauer Strasse 19 sijaitsee Wohnzimmer Sonnwendviertel:n mukaisesti Wienissä, Itä-vallassa ja sen on suunnitellut einzueins architektur. Ryhmärakennettu asuinrakennus valmistui vuonna 2013. Rakennuksessa on yhteiskäyttötilaa yhteensä noin 380 m², jonka lisäksi asukkaitten käyttöön on varattavissa 185 m² kokoinen monikäyttösali, jonka voi jakaa 120 m² ja 65 m² kokoisiin tiloihin. Monikäyttötilat ovat yleisesti vuokrattavissa. Tiloja voi vuokrata vähintään puoleksi päiväksi omaan käyttöön ja ei vuokrattuina aikoina ne ovat asukkaitten käytettävissä (kuva 7).

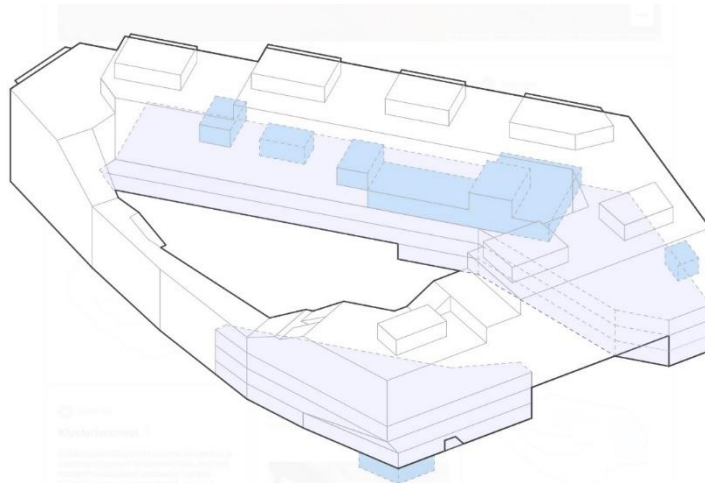
Rakennuksen yhteiskäyttötiloihin lukeutuu yhteiskeittiö, lasten leikki- ja hoitotila, pyörä-varasto, verstaas, saunaosasto, pesutupa, kirjasto ja yhteiseen käyttöön tarkoitettut ylimmän kerroksen kattoterassit. Ylimmän kerroksen vierashuoneisiin liittyy keittiö- ja oleskelutila. Nämä tilat ovat merkitty kuvaan 6. Asuinrakennukseen on toteutettu usean erilaisen toiminnon tiloja, jotka palvelevat useanlaisia asukkaita perheistä yksinasujiin ja vanhuksiin. Varaustilan eli monikäyttötilan ominaisuus muuntua kahdeksi tilaksi osoittaa tilojen muuntojoustavuudesta. Positiivista on myös se, että varausaikojen ulkopuolella nämä tilat tai tila or

Kuva 6. Yhteiskäyttötilojen sijoittuminen sinisellä
 Kuva 7. Varattavien tilojen sijoittuminen sinisellä

Zürichiin, Sveitsiin sijoittuva **Kalkbreite** on 2014 vuonna valmistunut monitoimikortteli, josta 40 % on liiketilaa ja 60 % asuintilaa. Liiketilat sijoittuvat raitiovaunujen pysäköinti-paikan ympärille kolmessa kerroksessa ja asuintilat sijoittuvat näiden kerrosten yläpuolelle. Raitiovaunujen pysäköintihallin kattona on pihakansirakenne, joka toimii monitoimikorttelin korttelipihana.

Korttelin yhteiskäyttötiloja ovat kahvilaosasto, talopesula, monikäyttötila, halli ja kirjasto-tila sekä neljä *Box*-huonetta (kuva 8). Nämä tilat ovat Kalkbreiten asukkaiden käytössä ilman erillistä tilavarausmaksua. Korttelin halli sijaitsee pihakansitasossa, jossa se toimii sisäänkäyntitilana rakennuksen asuinkerrokseen vievälle sisäkadulle. Yhteiskäyttötiloista kirjasto, kahvilaosasto ja talopesula on sijoitettu hallin yhteyteen. Kellarikerrokseen sijoittuu nikkarointivälineitä sisältävä monikäyttötila ja *Box*-huoneet ylempiin asuinkerrokseen. *Box*-huoneita on käytetty muun muassa jooga-, nuoriso- ja ompelutiloina.

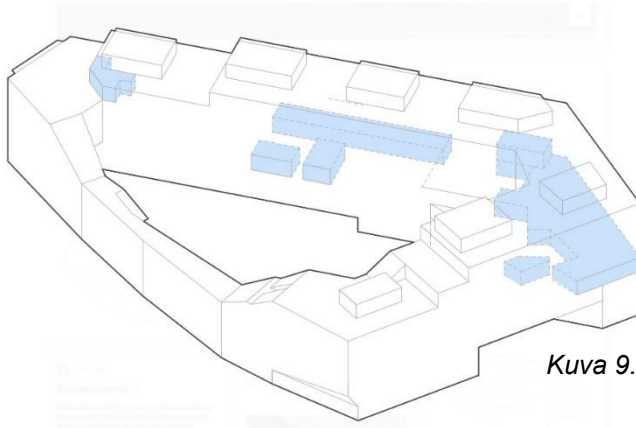

Kuva 8. Yhteiskäyttötilojen sijoittuminen merkitty sinisellä

Korttelissa on yhteiskäyttötilojen lisäksi varaustiloja erimittaisiin varauksiin, kuten rakennuksen itäpäätyyn sijoittuva vierashuoneosasto Pension Kalkbreite. Vierashuoneosastossa on kymmenen huonetta, joita voi vuokrata enintään päiväksi. Viisi näistä huoneista jakaa kylpyhuoneen ja lopuissa on omat. Pension Kalkbreite -osaston lisäksi samasta pihakansikerroksesta löytyy seitsemän Flex-huonetta (14–45 m²), jotka ovat vuokrattavissa tunneittain. Näitä huoneita voi käyttää esimerkiksi seminaaritaloina. Varattavat tilat ovat merkittynä kuvaan 9.

Vapaasti vuokrattavien tilojen lisäksi asukkaiden jaettuun käyttöön on kaksi toimistotilaa koiltaan 32 m² ja 46 m². Toimistotiloja voi asukkaat vuokrata kuukaudeksi kerrallaan. Asukkaiden käyttöön varattaviin tiloihin lukeutuu myös saunaosasto, musiikkihuone ja kattoterassin yhteyteen liittyvä keittiö, joita voi varata omaan käyttöön lyhyiksi ajoiksi. Kalkbreite monitoimikortteli on monitoiminen. Asukkaille on suunniteltu paljon erilaisia

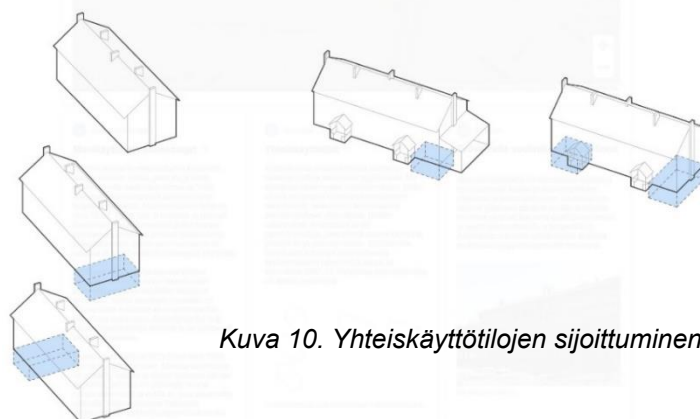
yhteiskäyttötiloja, jotka mahdollistavat erilaisia kohtaamisia niin asukkaiden kuin liiketoimissa asioivien ja työskentelevien välillä. Etätyöskentely on lisääntynyt koronavuosien jälkeen ja kodista on tullut osa työskentely ympäristöä. On positiivista huomata, että Kalkbreite korttelissa on huomioitu työhön tai opintoihin erillisiä tiloja kaipaaville huoneita ja tiloja, jotka voidaan varata kuukaudeksi tai yhdestä päivästä tuntiin.

Kuva 9. varattavien tilojen sijoittuminen merkitty sinisellä

Oranssi Bengalinpolku on Helsingissä sijaitseva viiden kaksikerroksisen puutalon kortteli. Puutalokortteli on valmistunut 1952 ja sen on suunnitellut Jarl Bjurström. Oranssi Asunnot Oy on vuokrannut rakennukset Helsingin kaupungilta. Rakennusten asunnot ovat vuokra-asuntoja, joiden matalaan vuokratasoon on vaikutettu työvelvoitteella eli korttelin asukkaat osallistuvat rakennusten ja asuinympäristön ylläpitoon ja kunnostustöihin. Aktiivinen osallistuminen on edellytys korttelin asukkaille, ja asumisyhteisön asioista päätetään yhdessä kokouksissa. Korttelin yhteiskäyttötiloja ovat sauna- ja peseytymistilat sekä kaksi pesutupaa. Kuten kuvasta 10 nähdään, yhteiskäyttötilat on sijoitettu rakennusten kellarikerrokseen. Kahdessa korttelin puukerrostalon asunnoista ovat ilman peseytymistiloja, joten asukkaat käyttävät rakennusten yhteisiä peseytymistiloja peseytymiseen.

Oranssi Bengalinpolun rakennukset ovat tämän tutkielman tarkastelukohteiden vanhimpia. Rakennukset ovat kooltaan yhteiskäyttötilojen suunnitteluun rajoittavia. Yhteiskäyttötilat koostuvat sauna- ja pesutiloista sekä pesutuvista. Kohteen yhteiskäyttötilojen rajallisuudesta huolimatta yhteisöllisyyttä on kyetty tuomaan asumiseen eri tavoin, kuten asukkaiden osallistumisella rakennusten huolto- ja kunnostustöihin, kuten pihatöihin. Myös asumisyhteisön asioista päätetään yhdessä.

Kuva 10. Yhteiskäyttötilojen sijoittuminen merkitty sinisellä

3.2 YHTEISKÄYTTÖILOJEN JAOTTELU JA ANALYYSI

Tarkasteluaineiston yhteiskäyttötilojen analyysiä varten olen jaotellut esille nousseista yhteiskäyttötiloista toiminnaltaan erilaisia tiloja. Käytän tätä jaottelua selkeyttääkseni analyysiä yhteisöllisyyden edistämisen toteutumisesta. Yhteiskäyttötilojen jaotteluun muodostui kolme ryhmää; passiiviset yhteiset tilat, sosiaaliset toiminnalliset tilat ja varattavat tilat. Varattaviin tiloihin kuuluu myös tilat, joiden käytöstä veloitetaan maksu. Ryhmittelyissä tarkastelen erilaisten kohtaamisten mahdollisuuksia. Jan Gehl (2011) on kirjassaan esitellyt erilaisia kohtaamisia, joita hyödynnän tässä tutkielmassa yhteiskäyttötilojen tarkasteluun. Nämä kohtaamisen tasot liikkuvat matalan intensiteetin ja korkean intensiteetin välillä. Matalan intensiteetin kohtaamisiin kuuluu passiiviset kohtaamiset (*Passive contacts*), joissa kohtaamiseksi lasketaan kuuleminen ja näkeminen sekä satunnaiset kontaktit (*Chance contacts*). Korkean intensiteetin kohtaamisiin lukeutuu tutut (*Acquaintances*), ystävät (*Friends*) ja läheiset ystävyysuhteet (*Close friendships*). (Gaehtl 2011, 15.)

3.2.1 Passiiviset yhteiset tilat

Passiivisiin yhteisiin tiloihin lukeutuu tässä tutkielmassa kattoterassit, lasten hoitotila, pesutupa, sauna- ja peseytymistilat, erilaiset varastotilat, talvipuutarha, *Box* -huoneet, halli sekä jooga- ja meditaatiohuone. Passiivisissa tiloissa kohtaamiset ovat satunnaisia, joissa kohtaamiseksi lukeutuu toisen asukkaan näkeminen ja kuuleminen sekä satunnaiset kohtaamiset. Sauna- ja peseytymistiloissa, lasten hoitotilassa ja pesutuvissa asukas toimii usein itsenäisesti. Vaikka toiminta olisikin itsenäistä, kohtaamme usein saunatiloissa muita saunojia ja pesutuvassa pyykkejään voi olla ripustamassa toinen asukas. Kohtaamisia syntyy, mutta asukas on vastuussa siitä, minkälaiselle tasolle kohtaaminen viedään.

Kattoterasseilla ja talvipuutarhassa tapahtuvien kohtaamisten intensiteetti voi vaihdella. Terasseille voi mennä ihastelemaan maisemia tai nauttimaan säästä ja talvipuutarhassa käydään rauhoittumassa ja ihastelemassa kasvillisuutta. Kattoterasseilla voi myös järjestää kaupunkiviljelyä, joka luo mahdollisuuden yhteiseen toimintaan. Kohtaamisten intensiteetti voi jäädä passiiviselle tasolle, kun taas ennalta sovittu illanvietto kattoterassilla tai asukkaiden yhteinen kaupunkiviljely pitää sisällään korkean intensiteetin kohtaamisia. Suomessa sääolosuhteet rajoittavat kattoterassien käyttöä, joka vaikuttaa kattoterassien käyttöasteeseen. Varastotilat kuuluvat myös passiivisiin yhteisiin tiloihin, joissa kohtaamiset asukkaiden välillä ovat usein ohikiitäviä. Polkupyörää hakeva asukas saattaa matkalla törmätä varastossa toiseen asukkaaseen, mutta kohtaaminen usein jää passiiviseksi.

Jooga- ja meditaatiotiloissa keskitytään olemaan omassa kehossa. Keskustelu ja korkean intensiteetin kohtaamiset jäävät usein näiden harjoitteiden ulkopuolelle. Tilassa voidaan kohdata naapureita, mutta kohtaaminen jää usein passiiviselle tasolle. *Box* -huoneet sijaitsevat Kalkbreite -asuinrakennuksessa. Niitä on käytetty jooga-, nuoriso- ja ompelutiloina. Toiminnaltaan nämä huoneet voivat tarjota matalan intensiteetin kohtaamisia kuin korkean intensiteetin kohtaamisia, riippuen niiden käyttötarkoituksesta. Joogahuoneena tila on usein rauhallinen, ompelutilassa asukas päättää itse mille tasolle kohtaamisen intensiteetti asetuu ja nuorisotilana kohtaamisten intensiteetti on korkealla. Lapset- ja nuoret hakeutuvat useimmiten tiloihin, joissa tapahtuu ja missä on eniten aktiviteetteja. Tämä liittyy korkean intensiteetin kohtaamisiin ja siksi nuorisotila lukeutuu paremmin sosiaalisiin tiloihin.

Halli on monimuotoinen tila, jossa kohtaamiset voi jäädä naapurin tervehtimiseen tai mahdollistaa spontaaneita keskusteluita asukkaiden välille. Halli toimii siis niin korkean kuin matalan intensiteetin kohtaamispaikkana, jossa tila voi toimia väylänä kohti töitä tai kohtaamispaikkana ystävien tai asukkaiden kesken.

3.2.2 Sosiaaliset ja toiminnalliset tilat

Aktiivisuus vetää puoleensa. Siellä missä on aktiviteetteja ja ihmisiä vetää puoleensa ihmisiä (Gehl 2011, 23). Sosiaalisiin, toiminnallisiin tiloihin listautuu tarkastelukohteiden yhteiskäyttötiloista kerhohuone- ja leikkitalakokonaisuus, salonki, nuorisotila, pienten ja isompien lasten leikkitalat, kirjasto, yhteiskeittiö, keittiö- ja oleskelutila, biljardihuone, kahvilaosasto, monikäyttötila, verstaas, teatteritila, kipeilytila, kuntosali, musiikkitala ja erilaisien piirien yhteisöllinen tapaamispaikka. Sosiaalisia, toiminnallisia yhteisiä tiloja on verrattain enemmän kuin passiivisia yhteisiä tiloja edellä kuvatuissa kohteissa.

Kerhohuone, eri ikäisten lasten leikkitalat ja nuorisotilat mahdollistavat korkean intensiteetin kohtaamisia. Lapset hakeutuvat usein paikkoihin, missä on suuri todennäköisyys aktiviteeteille ja tiloihin, joissa tapahtuu. Lasten leikki tapahtuu yleensä spontaanisti, poissulkien järjestetyt leikkitalanteet esimerkiksi päiväkodeissa ja kouluissa. Lasten leikki kutsuu toisia lapsia leikkimään. Lapset eivät oleta, että leikki alkaa toisten lasten kanssa, lapselle riittää usein toisen lapsen kohtaaminen. (Gehl 2011, 19.)

Kirjasto on tilana monipuolinen ja se tarjoaa paikan eri tasoille kohtaamisille. Kirjasto tarjoaa tilan erilaisille asukkaille. Kirjastossa on kirjoja niin lapsille, nuorille, aikuisille, vanhuksille kuin vähemmistöjen edustajille. Kirjastossa voi lukea lehteä, sarjakuvia ja kirjoja sekä kouluttautua sekä sivistää itseään tietoon ja teoriaan pohjautuvan materiaalin avulla. Kirjastoissa on usein tietokoneet, joille on vapaa pääsy. Kirjastossa

voi kohdata samoista asioista kiinnostuneita asukkaita, jotka voivat johtaa merkityksellisiin kohtaamisiin. Kirjastossa voi myös lukea rauhassa ja olla kuitenkin osana muiden asukkaiden toimintaa.

Erilaiset urheilu ja harrastetilat kokoavat samoista asioista kiinnostuneita ihmisiä yhteen. Harrastetiloihin voi mennä yksin tai yhdessä. Usein samojen kiinnostusten kohteiden äärelle kerääntyneet ihmiset kohtaavat toisensa jollakin intensiteetin tasolla ja usein, jos kyse on yhteisestä harrastuksesta. Usein ja toistuva toistensa kohtaaminen naapureiden välillä voi johtaa toisille kohtaamisen tasoille, jolloin voidaan puhua naapuriin tutustumisesta ja ystäväystymisestä.

Keittiö- ja kahvilatilaan tullaan usein jonkin asian takia, kuten ruoanlaiton tai kahvin juonin. Kahvilatilat tarjoavat myös tilan tauottaa työn -tai opintojen tekoa. Kahvilaosastoon ja yhteiseen keittiö- ja oleskelutilaan voi tulla tapaamaan ystäviä, työkavereita, perheenjäseniä ja kumppaneita tai tulla itsekseen. Ruoanlaitto voi tarjota tutuksi tulleiden naapureiden yhteisen ruoanlaiton ja oleskelun, ja tilassa voi myös järjestää kaikille naapureille tarkoitettuja illanviettoja. Tilana kahvilaosastot ja keittiö- ja oleskelutilat tarjoavat tilan, jonne voi tulla tapaamaan ei sovitusti tai sovitusti asuinrakennuksen tai korttelin asukkaita.

3.2.3 Varattavat tilat

Toimistotilat, saunatilat, keittiö, erikokoiset huoneet eripituisille varauksille, minielokuva-teatteri, musiikkitala, tyttöjenhuone, kylpyläosasto, monitoimisali ja jokeritilat ovat tarkasteluaineistoksi valikoituneiden asuinrakennusten- ja kortteleiden varattaviksi lukeutuvia tiloja. Osasta näistä tiloista vaaditaan maksu, kuten kylpyläosastolla, jossa rakennuksen asukkaat saavat alennusta kylpylän maksuista.

On lähtökohtaisesti hyvä, että yhteiskäyttötilojen käyttöön olisi kaikilla mahdollisuus, myös taloudellinen sellainen. Joskus tilaa tarvitaan kodin ulkopuolelta ja tilat, joita voi varata mahdollistaa etukäteen suunnitellun toiminnan toteutumisen. Opiskeluun ja työhön vaaditaan usein keskittymistä, jonka takia etukäteen varattavat tilat toimivat hyvin tällaiseen tarkoitukseen.

Monikäyttösali Krakauer Strasse 19:ssä ja jokeritilat Coop Housing -korttelissa ovat osittain varattavissa/vuokrattavissa. Monikäyttösali voidaan etukäteen varata ja tilan voi myös tarpeen vaatiessa jakaa kahdeksi eri tilaksi. Varausten ulkopuolella, monikäyttösali on vapaasti asukkaiden käytössä. Tilana se on monipuolinen ja monen asukkaan käyttöön soveltuva. Kun tila on käytössä voi se houkutella asukkaita käyttämään tilaa enemmän, koska aktiviteetit ja toisten ihmisten kohtaaminen myös näkemisen tasolla voi joh-

taa inspiroitumiseen. Coop Housing -korttelissa jokeritilojen käyttötarkoituksesta sovi-
taan asukasyhteisön kesken. Jokeritilat ovat toimineet puutyöväkänä ja kokoontumis-
tilana. Jokeritiloja on myös vuokrattu lähinaapuruston asukkaille. Jo tilojen käyttötarkoi-
tuksesta päätettäessä ihmisiä kokoontuu yhteen, jolloin asukkaiden toiveet ja tarpeet tu-
lee kuulluksi. Yhteisten toiveiden ja tarpeiden kuulemisen avulla yhteiskäyttötilan käyttö-
aste nousee. Jokeritilat ovat korkeita ja tilavia, jolloin tiloihin mahtuu useampi asukas.
Yhteisöllisyys kasvaa, kun tilojen toiminnot pohjautuvat asukkaiden tarpeisiin ja tar-
peeksi tilava ympäristö mahdollistaa korkean intensiteetin kohtaamisen lisäksi matalan
intensiteetin kohtaamisia, riippuen siitä miten asukas haluaa tilassa olla.

Wohnzimmer Sonnewendviertel asuinkorttelissa sijaitseva kylpyläosasto tuo asumiseen
arjenluksusta. Kylpyläosasto on asukkaiden lisäksi ulkopuolisten käytössä, joka mahdol-
listaa lähiympäristön asukkaiden kohtaamisia. Lähiympäristön asukkaiden kohtaamisten
avulla voidaan luoda syvemmät siteet ympäröivään asuinalueeseen. Myös liikuntarajoi-
teisten ja vanhuksien on helpompi hyödyntää kylpyläpalveluita, kun ne löytyvät läheltä.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Matalan intensiteetin kohtaamiset pitävät sisällään mahdollisuuden monimutkaisempien vuorovaikutussuhteiden syntyyn. Tapaamiseen, näkemiseen ja kuulemiseen liittyy mahdollisuus ylläpitää muodostuneita kohtaamisia naapureiden kanssa, naapureiden kohtaamisen aikana voidaan välittää tietoa sosiaalisesta ympäristöstämme ja kohtaaminen voi toimia stimuloivana, virkistävänä kokemuksena. (Gehl 2011, 15.) Yhteiskäyttötilat mahdollistavat myös tilojen joustavuuden muuttuvissa elämäntilanteissa. Sosiaaliset merkitykset ovat mahdollistamassa tilojen muuttumisen, joka tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen asumiseen. (RT 102602 2023, 12.) Yhteiskäyttötilat parhaimmillaan korostavat kerrostaloasumisen joustavuutta, jonka avulla voidaan saavuttaa lisäarvoa ja säästää energiaa. Monipuolinen yhteiskäyttötilojen tarjonta edesauttaa asukkaiden välisten kohtaamisten syntyyn, joka voi kannustaa asukkaita osallistumaan palvelurinkeihin, vaihdantatalouteen ja asukaslähtöisten tapahtumien ja tempausten syntyyn. (RT 102602 2023, 15.)

Arkkitehtuurin ja asuntosuunnittelun tulisi aina huomioida ihmiset ja heidän tarpeensa. Tämän päivän rakennus- ja asuntosuunnittelussa tulisi tähdätä kestäviin ratkaisuihin ja kestäviin yhteisöihin, joissa asukkaiden ja rakennuksen käyttäjien tarpeet laitetaan etusijalle, sosiaalinen tausta huomioidaan ja pyritään vähentämään eriarvoisuutta. (Pelsmakers et al 2022, 94.) Tämän tutkielman tarkasteluaineiston kohteista nousi esiin kattava yhteiskäyttötilojen kokonaisuus. Kaikissa kohteissa oli erilaisia harrastetiloja, pesutiloita ja erilaisiin kokoontumisiin tarkoitettuja tiloja, ja usein myös lapsille tarkoitettuja tiloja. Ainoana poikkeuksena oli Suomessa sijaitseva kortteli, jonka yhteiskäyttötilat koostuivat pesutiloista ja sauna- ja peseytymistiloista. Oranssi Bengalinpolun korttelissa yhteisöllisyyttä toteutettiin asukkaita osallistavalla toiminnalla. Yhteistilojen vähäiseen määrään ja yksipuolisuuteen voi olla vaikuttanut rakennusten koko ja tilojen sijoittelu. Rakennukset olivat myös tämän katselmuksen vanhimmat, jolla voi olla vaikutusta sillä yhteistilojen määrään ja laatuun on voitu kiinnittää 1950-luvulla vähemmän kuin tänä päivänä.

Asuinrakennusten tarjotessa monipuolisesti yhteiskäyttötiloja eri ikäisille ja eri toiminnoista kiinnostuneille lisää tilojen käyttöä ja mahdollistaa kohtaamisia, joiden avulla yhteisöllisyys kasvaa. Varatut ja tilat, jotka ovat myös ulkopuolisten käytössä mahdollistavat kohtaamisia naapuruston asukkaiden kanssa, jolla voi olla positiivisia vaikutuksia ra-

kennuksen sisäiseen yhteisöllisyyteen kuin naapuruston yhteisöllisyyden syntyyn tai ylläpitoon. Erilaisten kohtaamisten intensiteetin tason vaihtelun mahdollisuus on tärkeää, koska ihmisinä olemme erilaisia ja sosiaalisuuden taso voi vaihdella päivittäin. On tärkeää, että asuinrakennuksen yhteiskäyttötiloissa on tiloja, jotka mahdollistavat eri tasoisia kohtaamisia, jossa jokainen voi olla niin kuin haluaa kohtaamalla ja tapaamalla asukkaita tai tarkkailemalla etäämmältä ihmisten toimintaa ja eloa. Tämän tarkastelun kohteiden yhteiskäyttötilojen monipuolisuus ja moniäänisyys mahdollistaa yhteisöllisyyden edistymisen.

LÄHTEET

Gehl, Jan. 2011. Life Between Buildings. Using Public Space. Yhdysvallat: Island Press. ISBN: 9781597268271, ISBN: 1597268275. Saatavissa: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/reader.action?docID=3317590>

Kananen, Juha & Tyvimaa, Tanja. 2013. Asuintalojen yhteiskäyttötilojen rakennuttaminen. Liiketoiminnallinen tarkastelu. Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto. ISBN 978-952-15-2898-9 (sähköinen). Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/116679/kananen_tyvimaa_asuintalojen_yhteiskayttotilojen_rakennuttaminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ketterän asumisen keittokirja. Saatavissa: <https://housingcookbook.com/>

Klinenberg, Eric. 2018. Palaces for the People: How Social Infrastructure Can Help Fight Inequality, Polarization, and the Decline of Civic Life. Yhdysvallat: Broadway Books. ISBN 9781524761189. Saatavissa: <https://www.vlebooks.com/Product/Index/1967966?page=0&startBookmarkId=-1>

Lehtinen, Taru & Maununaho, Katja & Varis, Katarina & Kaasalainen, Tapio & Luotonen, Elina & Saarimaa, Sini & Nisonen, Essi & Pelsmakers, Sofie & Tarpio, Jyrki, Blomgren, Wilma & Castaño de la Rosa, Raúl. 2022. Asuminen muutoksessa. Asunnot ja naapuruston jaetut tilat asukkaiden arjessa. Tampere: Tampereen yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö. ISBN 978-952-03-2388-2 (verkkojulkaisu). Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/138835/978-952-03-2388-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Luotonen, Elina. 2023. How are you tomorrow? Exploring shared spaces as means to build up social capital and communal resilience in housing. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/145517/LuotonenElina.pdf?sequence=5&isAllowed=y>

Pelsmakers, Sofie & Hoggard, Aidan & Kozminska, Urszula & Donovan, Elizabeth. 2022. Designing for the Climate Emergency: A Guide for Architecture Students. ISBN 978-1-000-60074-2 (sähköinen). Saatavissa: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/reader.action?docID=7009722>

RT 93-10957. Asuntosuunnittelu. Yhteistilat. 2009. Ohjetiedosto. Helsinki. Rakennustietosäätiö RTS.

RT 103602. Toimiva talo. Asuinkerrostalokohteet. 2023. Ohjetiedosto. Helsinki. Rakennustietosäätiö RTS.

Sim, David. 2019. Pehmeä kaupunki – Hyvän kaupunkielämän perusteet. Helsinki: Rakennustieto Oy. ISBN 978-952-267-417-3 (painettu)

KUVALÄHTEET

Kaikki tämän tutkielman kuvat on otettu Ketterän asumisen keittokirjasta, nettiselaimelta www.housingcookbook.com

Kohteiden kuvien verkkolähteet:

Kuva 1: Ich-Du-Wir-plus, Ketterän asumisen keittokirja

Saatavissa: <https://housingcookbook.com/kohteet/ichduwirplus>

Kuva 2, 3 ja 4: Coop Housing, Ketterän asumisen keittokirja

Saatavissa: <https://housingcookbook.com/kohteet/coop-housing>

Kuva 5: Wohnzimmer Sonnendviertel, Ketterän asumisen keittokirja

Saatavissa: <https://housingcookbook.com/kohteet/wohnzimmer-sonnendviertel>

Kuva 6 ja 7: Krakauer Strasse 19, Ketterän asumisen keittokirja

Saatavissa: <https://housingcookbook.com/kohteet/krakauer-strasse-19>

Kuva 8 ja 9: Kalkbreite, Ketterän asumisen keittokirja

Saatavissa: <https://housingcookbook.com/kohteet/kalkbreite>

Kuva 10: Oranssi Bengalinpolku, Ketterän asumisen keittokirja

Saatavissa: <https://housingcookbook.com/kohteet/oranssi-bengalinpolku>